

Fesztivál után, bólintás előtt

Mi kell a befogadó színházhoz?

Augusztus közepén a Szegedi Szabadtéri Játékok egyik eseményeként s annak támogatásával Szabad színházi fesztivál színhelye is volt a város. Némelyik előadás megnézéséért olykor közelharcot vívtak a nézők. Amatőr színházi fesztiválnak – EAST-Napkelet elnevezéssel – korábban is adott otthont Szeged, ám a kezdeményezés nem tudott hagyománnyá válni. A tét egyébiránt most is hosszú távra szól. Az események számvetésére és egyéb konzekvenciák levonására Balog Józsefet, a Szegedi Színházi Páholy elnökét, színészrendezőjét kértük fel.

– A fesztivál öt napig tartott, s ez idő alatt fellépett két külföldi, négy fővárosi és négy szegedi társulat. Ismétlésekkel együtt huszonhárom előadást láthattunk. Ezek az adatok azért érdekesek és fontosak, mert nyári szezonban ilyen vállalkozás nem volt még. Nem lehetett pontosan tudni: lesz-e közönség. És volt! Mintegy háromszáz-négy száz ember mozogta be a JATE-klub, a Bálint Sándor Művelődési Ház és a Kis-színház háromszögét. Igen sokat segített, hogy az első két helyszín vezetői nem kértek bérleti díjat. Jómagam, mint a Színházi Páholy elnöke és a fesztivál szervezője bizonyosságot nyertem arról, hogy a városnak mindenképpen szüksége van egy befogadó színházra, ehhez közönség is van, lehet nyár, úgymond holt idény, nem érdekes, az igény él.

– Szakmai, másképpen művészi szempontból hogyan értékelte a fesztivált?

– Kiderült, mennyire mást csinálnak a szegedi, és mennyire mást a meghívott társulatok. A vendégcsoportok csaknem kivétel nélkül tánra és mozgásra építő előadásokat hoztak. Elhagyni a verbalitást, nem játszani írott drámákat, középpontba állítani az emberi testet, nos ez az európai tendencia. Ezt a nemzetek és nyelvek fölötti színházi kommunikációt képviselték a bolgárok, a franciák és a budapestiek is.

A szegedi alternatív, másfélekeppen: szabad színházi ügyeknek eltérő a hagyománya. Az előbb említett európai tendenciák eljutottak ugyan Budapestig, az ország déli csücske azonban már messze volt. Mint csoportvezető és mint színész mondom, hogy ide az utóbbi években nemesak hogy szakemberek nem jutottak el, de igazából iskolák, vagyis – következetes színészpedagógiai kurzusok se működtek. A

konzekvencia? El kell indulni a mesterség felé. Ez, természetesen nem föltétlenül mozgásszínházat jelent. Arról van szó, hogy az itt megszülető előadás, ne csak ide szóljon, ne szegedi történet legyen. Az én terminológiámban a követendő eszmény „befogadó színházat” jelent, az ediginél tágasabb jelentéssel, több külföldi tapasztalattal és szorosabb nézői kapcsolatokkal. Így egy jól működő profi színház és egy befogadó színház együtt kiadhatná azt, amiért érdemes Szegeden nézőnek lenni.

– Ki lehetne egy ilyen, évente ismétlődő „kisfesztivál helyzetek” s a majdan folyamatos jelenlétre törekvő befogadó színháznak az állandó gazdája?

– A gazdák szerintem megvannak. Ezek egyrészt a helybéli csoportok, másrészt a Szegedi Színházi Páholy, mint kulturális egyesület. S az üzenet ettől kezdve azoknak szól, akik ez ügy érdekében tehetnek. Mi többféle tárgyalásban voltunk, s például az önkormányzat elviekben támogatott bennünket, mint ahogy ezt tették színházi és leendő színházi emberek is. Az elvi támogatás azonban kevés. Azt hiszem, bátorságra volna szükség. Vagyis arra, hogy akik ennek a városnak a dolgaival – épületekkel, pénzzel – gazdálkodnak, végre rábólintsanak egy helyre, hogy rendben, ez a tétel.

– Hónapokig húzódtott például a színház ügye. Szó volt arról, hogy megkapja a Színházi Páholy, aztán, ha jól tudom, egy korábbi ígéret szerint, könyvtár lett belőle.

– Nem erre gondolok, ez így túl konkrét. Én egy üres nem létező helyre gondolok, ami a megtalálás és a bólintás által átváltódik létező helyre, vagyis a befogadó színház otthonává.

– Mégiscsak konkrét maradok. Látás ilyen helyet?

– Igen, de nem az én dolgom ezt látni. Az én dolgom annyi, hogy miután nekünk mutattak három ilyen helyet, mondván, hogy na akkor itt csinál meg a színházadat, barátom, akkor én ott valóban megcsinálnám...

Jó egy éve mondom, hogy például Budapesten már az egykori városi tanácsnak is működött egy színházi alapja. Ezt Szegeden is létre kellene hozni. Ez a kulturális költségvetésből elkülönített pénzt jelent, pályázati rendszerrel. A Színház nevű lap augusztusi számában például olvasható, hogy a fővárosi pályázatokból kik és milyen dologra kaptak anyagi támogatást. Látható, hogy nagyon sokrétű és gazdag színházi tevékenységet támogat ez az alap. Erre volna szükség Szegeden is. Azt gondolom, a városban minden „kellék” megvan, ami ezen igényünket indokolttá teszi. Léteznek különböző műfajú csoportok, van fiatal, évente megújuló közönség, amely bérletekkel, folyamatos jelenléttel civil bázis is lehet, és mesterek is vannak, akiket vissza lehetne hívni a városba kurzusokat tartani, és minden lehetőség adott külföldi csoportok meghívására.

– Számomra ez meggyőző és megalapozott érvelés. Mit gondolsz, eléri a célját?

– Jó, akkor ez egy segélykiáltás volt, hogy tudniillik ilyen kevés pénzből, ilyen közönségigény mellett, mi mindent tudunk megcsinálni. A segélykiáltás arról szólt, hogy kell ilyen színház, és mondom még egyszer, kell mások bátorsága is hozzá.

DARVASI LÁSZLÓ

Nagyüzem a tanszerboltokban

Egyre többen érdeklődnek Jugoszláviából

Szegeden nyugodt a beiskolázási kép

Ki-ki nyugalomban – röviden ez jellemzi a szegedi középfokú oktatás helyzetét négy nappal a tanév kezdete előtt. Márpedig a tavaszi középiskolai túljelentkezést s az akkori beiskolázási feszültségeket ismerve, a helyzet nemrég még nem volt ilyen nyugodt; becslés szerint az elmúlt tanévben végzett általános iskolások több mint hatvan százaléka gimnáziumi osztályokba jelentkezett. Számuk akkor meghaladta a rendelkezésre álló férőhelyek számát, és felő volt, hogy sok jó képességű diáknak nem maradt méltó továbbtanulási lehetőség. Pontos adatokkal erről – miként tavasszal sem – a Megyei Pedagógiai Intézet most sem tudott szolgálni, lévén a Művelődési és Közoktatási Minisztérium megszüntette az iskolák adatszolgáltatási kötelezettségét. Dr. Czene Lászlóól, az intézet munkatársától viszont megtudtuk, mielőtt csúsztak el a beiskolázási feszültségek keltette vesztő hullámok.

Eszerint Szegeden az idei tanévtől hat új általános tantervű gimnáziumi osztály indul, jórészt azok részére, akiknek nem sikerült bejutni az eredetileg óhajtott iskolába: kettő a Bebris Lajos vasútforgalmi szakiskolában, egy-egy a textilipari

és a Kossuth Zsuzsa egészségügyi szakközépiskolában, valamint két osztállyal tanévet nyitott a szegedi piarista gimnázium is. Mint megtudtuk, ellentétben az előző évekkel, idén korántsem mondható el, hogy ezekbe az osztályokba gyengébb tanulók kerültek: az összes felvett diák átlaga 4-es volt.

Ezeken kívül középfokú plusz osztályt indított a Tömörkény István gimnázium (egy speciális környezetvédelmi osztály), a JATE Ságvári Endre gyakorló gimnáziuma (egy speciális német nyelvű osztály), valamint a kereskedelmi és vendéglátóipari szakközépiskola, ahol plusz négy integrált vendéglátóipari osztályban kezdődik szeptembertől oktatás.

A szakiskolai képzés idejű újdonságaként gazdaasszony képző osztály indul az Árpád nevelőotthonban, cipő felsőosztály előkészítő speciális szakiskolai osztály a 624-es ipari szakmunkásképző intézetben, női szabó-szakmunkás osztály a 640-es textilipari szakmunkásképzőben, valamint a volt dolgozók általános iskolája alternatív kísérleti speciális szakiskolává alakul át.

A férőhelygondok tehát megoldódtak, problémáik csak azoknak

lehetnek, akiknek a jelenleg zajló pótvizsgákon sem sikerül átmenő osztályzatot szerezniük. Remélhetően nem lesznek sokan, de számunkra sincs veszve minden, hiszen rendelkezésükre állnak majd a megyei munkaügyi szolgáltató iroda hamarosan kezdődő átképzési tanfolyamai. Sikertelen pótvizsga, be nem iratkozás miatt egy-egy iskolában előfordulhatnak felszabaduló helyek, ezekről azonban csak helyben tudnak felvilágosítást adni.

Jelenleg ugyan még nem okoz megoldhatatlan gondot, de a pedagógiai intézet információi szerint egyre több szülő érdeklődik Jugoszláviából, akiknek gyermekei az ottani háborús helyzet miatt Magyarországon szeretnének továbbtanulni. Ehhez azonban – újabb szegedi középiskolai férőhelyek mellett – legalább letelepedési engedélyre lenne szükségük, amivel az érdeklődők még nem rendelkeznek, az ősz folyamán pedig – ha nagyobb számban érkeznek Jugoszláviából itt tanulni vágyó fiatalok – nagyon nehéz lesz igényeiket kielégíteni.

P. J.

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Bánvölgyi László bordányi Szent István-szobra

Kárász utca 15.

Egy könyv- és hanglemezbolt missziója

Reformátusok amerikai kapcsolata

P. D.: Egyszer elmentem a dómba Xaver Varnus koncertjére és meglepődve láttam, hogy a dóm tele van, meghozta főként fiatalokkal. Örültem annak, hogy ide jöttek el, nem pedig egy rock koncertre. Ez elegendő volt az igények felmérésére.

– Miért kellene ellenpéldaként felhozni itt a rock zenét? Én speciel egyformán szeretem a rock és a komoly zenét is.

– Nem szántam ellenpéldának. Mi is árulunk könnyűzenét, persze az elvontabb változatából: Vangelis, Tangerin Dream, Moricone, stb. De ez csak egy része a vállalkozásunknak. Persze a vállalkozás nem a legjobb szó itt, mert úgy érzem, hogy a könyvesbolttal inkább egy missziót teljesítünk. A haszon számunkra nem elsődleges. Az emberekben megvan és volt az igény az általunk árusított zenékre és könyvekre, csak idáig nem tudták hozzájutni.

– Hogyan kapcsolódik az egyházhoz a könyvesbolt?

P. L.: Az egyházak működéséhez hozzátartozik a hitépítő irodalom terjesztése. Minden egyház árusít a templomaiban különböző kiadványokat. Budapest, Debrecen és

Egy hónappal ezelőtt nyílt meg a Kárász utcán a református egyház könyvesboltja, ahol kazettákat, diszketeket, hanglemezeket és könyveket árusítanak. Persze mindez az utcáról nem nagyon látszik, csak tábla hirdeti, melyről az is leolvasható, hogy a New York-i Quittner Qualiton Imports Ltd. leányvállalat közeli kapcsolatban áll a könyvesbolttal, ahová egy kapualjon át vezet az út. A könyvesbolt vezetőjével, Papp Dániellel, és édesapjával, Papp László református lelkésszel beszélgettünk először is arról, hogy honnan jött a könyvesbolt létrehozásának ötlete.

Kecskemét után itt is létre kellett hozni egy ilyen jellegű boltot. Célunk az, hogy a Szegeden és vonzáskörzetében élő református és protestáns emberek igényeit kielégítsük, illetve a nem vallásos emberek érdeklődését felkeltsük.

– Hogyan és miért kerültek kapcsolatba éppen egy New York-i leányvállalattal?

P. D.: Nem elsődleges szempont, de a leányvállalat vezetője magyar. Azonkívül a Hungaroton és más lemezkiadók nem tudták fedezni az igényeinket. Egyébként véletlen folytán kerültünk kapcsolatba az amerikai lemezkiadóval.

– Úgy sejtem, az emberek többsége ma még inkább lemez- és kazettahallgatásra van főlserelve, a boltban túlnyomó részben mégis diszketeket láttam.

P. D.: Kényszerpályán vagyunk, valóban az árunk közel 80 százaléka diszkekből áll. Ez főként annak köszönhető, hogy ezen csak nálunk csodálkoznak, a tengerentúlon már sokkal elterjedtebb a diszk. És mivel a szállítónk tengerentúli, ebből következik, hogy főleg diszketeket árulunk. De meg vagyok győződve arról, hogy néhány éven belül nálunk is elterjed a diszken hordozott zene, mert a diszk kevésbé sérülékeny, mint a lemez vagy kazetta. Ha ráragasztunk egy szigetelőszalagot, attól az még ugyanolyan jó minőségben szól.

– Minek köszönhető, hogy csak napjainkban hoznak létre ilyen jellegű könyv és lemezboltokat?

P. L.: Az egyházak most kezdenek igazából felszabadulni és anyagi

helyzetük sem volt olyan jó, hogy ezt megengedhették volna maguknak. Egyébként a legtöbb ilyen üzlet, mint a miénk is, főként személyes indíttatásból jött létre, s amint mondtuk, nem elsősorban vállalkozások ezek, inkább missziót teljesítenek.

– A jövőre nézve milyen tervek vannak?

P. D.: Szeptember közepétől a Honvéd téri templomban szeretnénk lemezbemutatókat tartani. Bár az üzletben is bárki belehallgathat a lemezekbe vagy a diszkebe, de egy templomban hallgatni a zenét egészen más. Természetesen nem lesz olyan, mint egy élő koncert, de a hangminőséget profik biztosítják.

P. L.: Most csak egy egészen kicsi üzlethelységünk van, ám szeretnénk ezt is bővíteni. Hangsúlyozva, nem azért, hogy minél nagyobb haszon legyen rajta, annál inkább, hogy minél több emberhez eljussanak ezek a könyvek és zenei művek. Én azt hiszem, hogy egy olyan egyetemi városban, mint Szeged, nagy szükség van erre.

PODMANICZKY SZILÁRD